

## Systemaattisen ilmastotyön ja sopeutumisen vahvistaminen kunnissa (SISUKAS) -hanke

Kunnanhallitus 22.09.2025

499/00.01.05/2025

Valmistelija

Ympäristönsuojelupäällikkö, Matti Nousiainen, 044 740 1422

Ilmastokoordinaattori, Tanja Pöyhönen, 044 718 2114

Siilinjärven kunta tavoittelee kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 60 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2035 mennessä. FISU (Finnish Sustainable Communities) -verkostoon liittymiseen myötä Siilinjärven ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteiden edistäminen nousee entistä vahvempaan rooliin kunnan toiminnassa. Tavoitteiden saavuttamiseen tarvitaan määrätietoisia ja laaja-alaisia toimia ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja hiilinielujen vahvistamiseksi. Kunnilla on merkittävä rooli myös tavoiteltaessa maakunnallista ja valtakunnallista hiilineutraaliutta.

Ilmastomuutoksen hillinnän lisäksi tarvitaan systemaattisia sopeutumistoimia. Kansallisessa ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelmassa 2030 on asetettu tavoitteeksi, että yhteiskunnan eri toimijoilla tulee olla käytössään menetelmät ja työkalut, joilla voidaan arvioida, ennaltaehkäistä ja hallita ilmastomuutoksen aiheuttamia riskejä sekä luonnolle että yhteiskunnalle.

Siilinjärvellä ja muissa Pohjois-Savon kunnissa on toteutettu toimivaa ilmastotyötä hankkeiden avulla. Tällä hetkellä on meneillään 15 kunnan yhteinen SISU-hanke (Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon). Hankkeessa on tunnistettu vaikuttavimpia ilmastotoimia, viety onnistuneesti ilmastotyötä osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua ja seurantaa sekä luotu työkaluja, kuten tarkistuslistoja, käytännön työn tueksi. Tuloksellista työtä halutaan syventää, joten Kuopion kaupunki on valmistellut jatkohanketta yhteistyössä Siilinjärven kunnan ja Ylä-Savon seudun kuntien kanssa.

Hankehakemusta on valmisteltu siten, että hakemus voidaan jättää meneillään olevaan Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 ohjelman Pohjois-Savon liiton EAKR-rahoitushakuun. Hanke toteuttaa toimintalinjan erityistavoitetta 2.2. eli ilmastomuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistämistä. Ennen hankehakemuksen jättämistä hankekumppanien on vahvistettava osallistumisensa ja laadittava sopimukset. Hanke voidaan käynnistää, mikäli ulkopuolinen rahoitus toteutuu. Kunnan johtoryhmä on käsitellyt hanketta 18.8.2025.

### Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet

Hankkeella vahvistetaan kuntien ilmastotyötä ja sopeutumista ilmastomuutokseen sekä lisätään alueen elinvoimaa ja kestävyyttä. Hankkeella toteutetaan kunnan ilmasto- ja resurssiviisausohjelmia sekä viedään syksyllä 2025 laadittavaa sopeutumis suunnitelmaa käytäntöön. Hankkeen avulla varmistetaan riittävät resurssit ilmastotyöhön ja sen syventämiseen.

Hankkeen läpileikkaavana teemana on ilmastomuutokseen sopeutuminen. Hankkeessa edistetään seuraavia teemoja:

1. **Hiilinielujen ja kompensaation kehittäminen:** Seurataan kuntien hiilinielujen kehittymistä ja määritetään tavoitteet hiilinielujen vahvistamiselle. Kartoitetaan vaikuttavimmat keinot ja yhteistyön

mahdollisuudet hiilinielujen vahvistamiseen. Selvitetään kuntien kompensointikeinot ja määritetään tavoitteet kompensatiolle.

2. **Ilmastotoimien käytäntöjen ja ilmastojohtamisen toteuttaminen:** Edistetään sopeutumistoimia toimialoilla ja otetaan käyttöön käytännön työkaluja toimien tueksi. Kannustetaan yrityksiä sopeutumistyöhön. Kehitetään ilmastobudjetointia, päätösten ilmastovaikutusten arviointia ja ilmastotyön seurantaa.
3. **Ilmastoviisaiden hankintojen ja yritysysteistyön edistäminen:** Lisätään ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen huomioimista hankinnoissa, joiden ilmastovaikutukset ovat suurimmat (esim. ruokapalveluhankinnat ja rakentamiseen liittyvät hankinnat). Edistetään yritysysteistyötä ja kehitetään laajassa yhteistyössä käytettäviä kriteerejä sekä sopimuskäytäntöjä tarjoajien tekemän ilmastotyön huomioimiseksi. Kehitetään ja otetaan käyttöön Siilinjärven ilmastokumppanuusmalli.
4. **Vaikuttava viestintä sekä lasten ja nuorten osallisuus ilmastotyössä:** Varmistetaan näkyvä ja vaikuttava ilmastoviestintä sekä laajennetaan yhteistyöverkostoja. Osallistetaan lapset ja nuoret ilmastotyöhön esimerkiksi toteuttamalla osallistamisen kokeiluja ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyen.

#### Hankkeen toteuttaminen

Hankkeen päähakija ja -toteuttaja on Kuopion kaupunki, joka vastaa hankkeen kokonaisuudesta ja Kuopion seudun eli Kuopion ja Siilinjärven osatoteutuksesta. Hankkeen toisena toteuttajana on Iisalmen kaupunki, joka vastaa hankkeen osatoteutuksesta Ylä-Savon seudulla eli Iisalmen, Kiuruveden, Lapinlahden ja Sonkajärven alueella. Toteuttajat vastaavat itse omasta hankebudjetistaan ja -suunnitelmastaan, mutta Kuopion kaupunki vastaa kokonaisuudessaan päätoteutuksesta. Hankkeessa tehdään yhteistyötä kuntien eri toimialojen ja yhtiöiden kanssa.

Hanketta haetaan kolmevuotisena ja sen on tarkoitus alkaa kesällä 2026. Hankkeen kokonaisbudjetti on noin 847 000 euroa. Kuntien omarahoitusosuus on 25 % ja haettava EAKR-tuki on 75 %. Kuopion seudun hankkeen osuus on noin 570 000 euroa. Siilinjärven kunnan omarahoitusosuus on noin 7 000–10 000 euroa vuodessa. Hankkeen kustannukset muodostuvat hankkeeseen palkattavien henkilöiden palkoista, ostopalveluista ja hallinnollisista kuluista.

Hankkeessa työskentelee hankkeen seutujen yhteinen projekti- ja viestintävastaava sekä seutujen ilmastokoordinaattorit. Siilinjärven ja Kuopion yhteinen ilmastokoordinaattori vastaa osatoteutuksessa tehtävästä ilmastotyöstä Kuopion seudulla. Projekti- ja viestintävastaava vastaa koko hankealueella ilmastoviestinnästä ja laajasta sidosryhmäyhteistyöstä, lasten ja nuorten osallistamisesta ilmastotyöhön sekä hankkeen hankinnoista. Siilinjärvellä hankkeen edistymisen seurantaan määritetään seurantaryhmä.

#### Hankkeen tulokset

Hankkeessa yhdessä luotavat toimintamallit, verkostot ja lisääntynyt kuntayhteistyö edistävät ilmastotavoitteiden saavuttamista. Hankkeen tuloksena Kuopion seudun vahva, näkyvä ja vaikuttava ilmastotyö lisää seudun vetovoimaa ja kiinnostavuutta elinkeinoelämän keskuudessa sekä vauhdittaa siirtymää kohti uutta, kestävämpää liiketoimintaa.

Hanke vahvistaa kuntien mahdollisuuksia varautua ennakoivasti paremmin ilmastoriskeihin. Myös yritysten valmiudet ilmastomuutokseen sopeutumiseen vahvistuvat. Ilmastomuutokseen sopeutumistoimet, kuten varautuminen sään ääri-ilmiöihin, tuovat taloudellisia säästöjä sekä

vahvistavat kuntaseudun resilienssiä ja kokonaisturvallisuutta. Sopeutumistoimilla myös vaikutetaan positiivisesti asukkaiden terveyteen.

Hankkeen myötä kuntaorganisaatioiden henkilökunnan ja päättäjien tietoisuus ilmastovaikutuksista ja ilmastotyöstä lisääntyy ja ymmärrys toiminnan vaikutuksista kasvaa. Ilmastotyöstä viestitään laajasti ja ilmastotavoitteiden etenemisen seuranta on avointa ja ymmärrettävää. Aukkaat sitoutuvat paremmin ilmastotoimiin. Erityisesti lapset ja nuoret osallistuvat aktiivisesti ilmastotyöhön.

*Päätöksen vaikutusten ennakkoarviointi: Päätöksen vaikutusten ennakkoarviointi pykälän oheismateriaalina.*

#### Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää, että Siilinjärven kunta osallistuu Systemaattisen ilmastotyön ja sopeutumisen vahvistaminen kunnissa (SISUKAS) -hankkeeseen, jossa on mukana Kuopion ja Ylä-Savon seudut. Hanke toteutetaan, mikäli siihen saadaan EAKR-hankerahoitus.

#### Päätös